

Tweede Kamer der Staten Generaal
Aan de leden van de vaste Kamercommissie Onderwijs

Almere, 6 februari 2015

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie Onderwijs,

U spreekt op 11 februari over het onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de vrijwillige ouderbijdrage in het primair onderwijs. Graag brengen wij de zienswijze van de Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO) op het onderzoek onder uw aandacht.

Toegankelijkheid

In de begeleidende brief¹ bij het rapport van de Inspectie concludeert staatssecretaris Sander Dekker dat de toegankelijkheid van het onderwijs niet in het geding is. De Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO) bestrijdt dat. Uit de steekproef onder 151 basisscholen bleken 16 scholen (11 procent) een volgens de inspectie 'hoge tot zeer hoge' ouderbijdrage te vragen. Twee scholen vroegen zelfs respectievelijk 385 en 690 euro. Bij zulke hoge bijdragen - vrijwillig of niet- is de toegankelijkheid van deze scholen voor ouders met een laag inkomen wel degelijk in het geding. Die ouders zullen een 'goedkopere' school kiezen, waardoor een onwenselijke selectie op basis van inkomen ontstaat, die sociale segregatie in de hand werkt. Daartegen behoort de overheid volgens de VOO juist stelling te nemen, in plaats van slechts de formele toegankelijkheid te benadrukken.

Van wie is de vrijwillige ouderbijdrage?

De inspectie maakt in de beschrijving van de ouderbijdrage een fout die zij al eerder maakte en die door de staatssecretaris wordt overgenomen. De inspectie stelt dat de ouderbijdrage altijd wordt gevraagd door het bevoegd gezag, maar in veel gevallen wordt uitbesteed aan de ouderraad of medezeggenschapsraad. Dat is onjuist. In het openbaar onderwijs wordt de ouderbijdrage in verreweg de meeste gevallen gevraagd door de ouderraad of oudervereniging zelf. Het bevoegd gezag heeft hiermee geen bemoeienis. De ouderraad gaat dan ook zelf over de hoogte en (in overleg met de schoolleiding) besteding van de ouderbijdrage. Daarmee is ook de bevoegdheid van de oudergeleding van de medezeggenschapsraad (artikel 13, lid 1 onder c, Wet medezeggenschap op scholen) niet aan de orde. De MR gaat daar niet over. Derhalve hebben ouders via de MR geen formeel-juridische inspraak op de hoogte van de ouderbijdrage. De MR heeft slechts een bevoegdheid wanneer het daadwerkelijk gaat om een ouderbijdrage die door het bevoegd gezag of de schoolleiding wordt gevraagd en geïnd. Doorgaans is dit het geval in het voortgezet onderwijs, maar slechts zelden in het openbaar primair onderwijs.

De VOO krijgt regelmatig signalen dat de vrijwilligheid van de ouderbijdrage in teksten in schoolgidsen onderuit wordt gehaald. Het woord 'vrijwillig' staat er weliswaar, maar wat erbij staat, schrikt ouders af om van die vrijwilligheid gebruik te maken. De VOO vindt het daarom goed dat de inspectie streng toeziet op naleving van de wettelijke eisen omtrent de vrijwillige ouderbijdrage. Dat vereist dan wel meer dan een toevallige steekproef. Bovendien zijn er

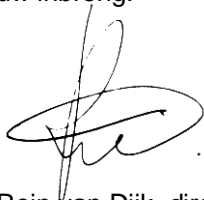
¹ 31 293 d.d. 4 november 2014

(vrijwillige) ouderbijdragen met uiteenlopende doelen, zoals voor een schoolreisje of excursie, en het vrijwillige karakter wordt lang niet altijd juist geformuleerd. Activiteiten die meetellen voor 'onderwijstijd van leerlingen' horen door het bevoegd gezag bekostigd te worden. Ook daarop dient de inspectie toe te zien. Toch bereiken ons nog te vaak signalen dat scholen de vrijwillige ouderbijdrage inzetten voor het primaire proces, zoals bijvoorbeeld het inhuren van een vakleerkracht. Dat leidt tot ongelijkheid tussen scholen en zorgt voor schrijnende situaties waarin ouders onder druk worden gezet om hiervoor te betalen.

In het rapport stelt de inspectie dat op sommige scholen een ouder automatisch lid wordt van de ouderraad of oudervereniging bij inschrijving van zijn of haar kind. Dat is een onwettige situatie. Het lid worden van een vereniging vraagt immers altijd een actieve rechtshandeling en de geschetste koppeling is daarom niet toegestaan. Bovendien wordt daarmee een koppeling gemaakt tussen betaling en inschrijving en dat is in strijd met de Wet op het primair onderwijs (artikel 40, WPO), waarin staat dat toelating van een kind op een basisschool nooit afhankelijk kan worden gemaakt van een geldelijke bijdrage. Scholen die deze werkwijze hanteren, moeten hierop dus worden aangesproken door de inspectie.

Tot slot zegt de staatssecretaris in zijn antwoord op Kamervragen² van Jasper van Dijk (SP) toe om in gesprek te gaan met de Landelijke Ouderraad over haar rol ten aanzien van voorlichting over schoolkosten aan ouders. De VOO betreurt de eenzijdige benadering van de staatssecretaris als het gaat om het spreken met vertegenwoordigende organisaties van ouders op scholen. De VOO verenigt tweeduizend medezeggenschapsraden en ouderraden in het openbaar onderwijs en is als grootste landelijke ouderorganisatie daarom bereid om met de staatssecretaris van gedachten te wisselen over dit voor ouders belangrijke onderwerp. We hopen dan ook dat de staatssecretaris binnenkort wél ingaat op onze uitnodiging daartoe.

Wij vertrouwen u hiermee van dienst te zijn en rekenen erop dat u onze zienswijze betreft bij uw inbreng.

Rein van Dijk, directeur Vereniging Openbaar Onderwijs

² Vragen van Jasper van Dijk en Siderius (SP), 15 oktober 2014